

opmærksom paa, at dette første Afsnit gaar ud fra en Mængde Forudsætninger, som efter min Mening ikke slaa til, og hvorfor det kunde være ønskeligt, at der blev nedlagt Indsigelse imod, at et Lovforslag skulde kunne bygges paa disse Grund-
 sætninger. Forøvrigt skal jeg ogsaa tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det vistnok er et meget stort Spørgsmaal, — jeg siger ikke, det er sikkert, men i alt Fald er det et stort Spørgsmaal, — om Grundloven ikke gaar ud fra, at de Regler, den har givet angaaende Ministeransvarlighed, vel at mærke i Tilfælde af Kontrafsignatur, ere udtømmende. I saa Henseende har jeg allerede gjort opmærksom paa selve Ordene i § 13 om een eller flere Ministres Underskrift og om, at enhver Minister, der har understrevet, er ansvarlig for Beslutningen; men jeg tror tillige at burde henlede Opmærksomheden paa, at der i disse Udtryk i § 13 er slet en Forandring fra Udtrykkene i § 19 i den gamle Grundlov af 1849, en Forandring, som efter min Mening taler yderligere for min Opfattelse. I Grundloven af 1849, — jeg tror som sagt, at § 19 svarer til den nuværende Grundlovs § 13, — er der kun Tale om een Ministers Underskrift; men i den senere udstedte Fællesforfatning af 1855, hvor man gif en noget anden Vej, bestemte man for det Første noget Lignende som i Grundloven af 1849 med Hensyn til Ministerkontrafsignaturen i det Hele; men endelig tilføiede man, da man forudsatte, at det kunde være ønskeligt at have en Bestemmelse ogsaa for det Tilfælde, at flere Ministre understrev, at de Ministre, der havde kontrafsigneret, vare ansvarlige, og jeg tror, at det er paa Grund af disse Bestemmelser i Fællesforfatningen, at den nærværende Grundlov har forandret Ordene „den Minister“ til „enhver Minister“, efter i Forveien at have udtalt, at der skulde een eller flere Ministres Underskrift til for at give den foreliggende Beslutning Gyldighed. Man har just her villet give — saaledes opfatter jeg det — udtømmende Regler om Ministeransvarligheden. De øvrige Bestemmelser i Grundloven maa derfor efter min Mening opfattes saaledes, at de medføre, at der kan blive i Tilfælde udenfor Kontrafsignatur Tale om Ansvar for Ministre — for deres Embedsførelse, som der staar i § 12, kort sagt, for deres hele øvrige Embedsvirkksomhed. Men jeg beder vel lagt Merke til, at det, som jeg her udtrykkelig fremhæver, er i saadanne Tilfælde, hvor der ikke har foreligget Kontrafsignatur. Med Hensyn til § 12 maa jeg gjøre opmærksom paa, at den Regel, som

der staar om Ministrenes Ansvar for Regeringens Førelse, finder sin naturlige Forklaring og maa forståas i Overensstemmelse med Paragrafens første Sætning om Kongens Ansvarsfrihed; til Kongens Ansvarsfrihed maa nødvendigvis svare en Regel om, hvem der skal bære Ansvaaret, og derfor kommer den almindelige Regel om Ministrenes Ansvarlighed; men i Øvrigt er det givet, at derved er kun udtalt en materiel Bestemmelse, indeholdende en ganske almindelig Regel, medens selvfølgelig de øvrige almindelige Betingelser for Ansvar overhovedet, nemlig at der foreligger et tilregneligt Retsbrud og Alt, hvad der i Øvrigt er nødvendigt til Ansvar for Embedshandlinger, ligeledes maa være tilstede. § 14 giver kun Bestemmelser af formel Natur, nemlig med Hensyn til, hvorledes Ansvarligheden skal gjøres gjældende. Det er derfor min Opfattelse af Standpunktet med Hensyn til første Afsnit, at man har set feil med Hensyn til den Maade, hvorpaa man har troet at kunne give de i saa Henseende efter Forslagsstillernes Mening ønskelige Bestemmelser, og jeg skal endnu gjøre opmærksom paa, at, forsaavidt man har ment at kunne give en almindelig Henvisning til Lovgivningen om Meddelagtighed, er det jo allerede et overmaade stort Spørgsmaal, om ikke de udtømmende Regler, som gives i § 13 med Hensyn til Kontrafsignaturen, gjøre, at der slet ikke bliver Tale om, at de almindelige Regler om Meddelagtighed kunne anvendes her; men selv bortset herfra tror jeg, at man i det Hele ogsaa i den Henseende er kommen ind paa en urigtig Vej, idet jeg egentlig tror, at hvad man i Tilfælde af, at man vilde give Regler for Kontrafsignatur, burde gjøre, var, at man burde give Bestemmelser, som gif ud paa nærmere at slaa fast, i hvilke Tilfælde der skulde Kontrafsignatur, og navnlig, i hvilke Tilfælde flere end een Minister skulde yde deres Medvirkning i saa Henseende, skulde medunderskrive. Det kan selvfølgelig ikke benegtes, at der kan forekomme Tilfælde, hvor det er besynderligt, at kun en enkelt Minister har kontrafsigneret, ikke alene naar der foreligger Tilfælde, der have Hensyn til Statsstyrelsen i høiere Forstand, hvor altsaa hele Ministeriet som saadant maa staa til Ansvar — det kunde der være naturligt at have Bestemmelse om, at enten hele Ministeriet skulle kontrafsignere eller ogsaa maaste et mere Begrændset Antal af Ministrene — men ogsaa i saadanne Tilfælde, hvor en Beslutning bliver tagen, der ikke udelukkende holder sig til en enkelt Ministers Forretningsomraade, men ogsaa gaar ind paa en andens,